

Miljödepartementet

**Borgholms kommuns yttrande över Naturvårdsverkets redovisning av
regeringsuppdrag om EU-förordning om minimikrav för återanvändning av vatten**

M2022/01152

Borgholms kommun har fått rubricerad redovisning på remiss. Vi är en av ganska få kommuner som redan idag återanvänder vatten från reningsverk för bevattning. I kommunen finns önskemål om och även planering för att utöka den användningen. Företrädare för Borgholm Energi AB (helägt kommunalt bolag som bland annat svarar för VA i kommunen) har intervjuats i Naturvårdsverkets undersökning. Vårt stora intresse i frågan gör att vi studerat redovisningen noggrant och har en hel del synpunkter och kommentarer till den.

Även om Borgholm Energi AB har fått möjlighet att bidra till redovisningen har inga lantbrukare på Öland intervjuats, och inte heller på Gotland där bevattning med återvunnet avloppsvatten är vanligt. Det ter sig särskilt märkligt då man dessutom i analysen påpekar att inga lantbrukare som har intresse av bevattning med återvunnet vatten har intervjuats. I Borgholms kommun finns ett stort intresse av att bevattna med återvunnet avloppsvatten både hos lantbruket och hos andra aktörer. Golfbanor, trädgårdsanläggningar och fotbollsplaner hör till sådant som diskuteras för denna typ av bevattning.

EU-förordningen hanterar användning av återvunnet vatten i jordbruket. Regeringsuppdraget till Naturvårdsverket har samma avgränsning. Det är olyckligt, då återvunnet avloppsvatten även kan användas till bevattning av till exempel golfbanor, fotbollsplaner, andra bevuxna ytor och trädgårdsanläggningar. De förstudier vi själva gjort för bevattning med återvunnet avloppsvatten pekar på att här nämnda övriga ändamål har liknande krav på vattnets kvalitet som jordbruket. Det vore en klar fördel om användning av återvunnet vatten till verksamheter som har liknande krav på vattnets kvalitet kan samordnas.

Naturvårdsverkets analys är svårtillgänglig såtillvida att det är svårt att utläsa vad EU-förordningen faktiskt föreskriver. Det är svårt att utläsa vad som är EU-förordningens krav, nu gällande svenskt regelverk eller farhågor med olika lösningar eller vattenkvaliteter. I några fall står det uttryckligen i analysen att EU-förordningen är svår att tolka. Det förklarar säkert en del otydligheter, men för att det ska bli begripligt för andra borde Naturvårdsverket då tydligt skriva ut hur de väljer att tolka det svårtolkade. Någon måste alltid dra gränsen om det ska bli begripligt.

EU-förordningen träder i kraft den 26 juni 2023. Med tanke på remisstid, oklarheterna i Naturvårdsverkets utredning och den tid det tar att ändra i lagstiftning som Miljöbalken antar vi att nya regler kanske inte ens har hunnit träda i kraft före detta datum. För de som redan bevattnar med återvunnet avloppsvatten är det därför viktigt att övergångsbestämmelserna blir rimliga. Det måste finnas tid att genomföra sina åtaganden som till exempel att ansöka om tillstånd enligt de nya reglerna efter att nya regler har kommunicerats till användarna. Sannolikt behövs också vägledning till ny lagstiftning för både slutanvändare och producenter innan åtaganden enligt förordningen ska genomföras.

Naturvårdsverkets redovisning ger en bild av att det i de flesta fall är bättre att släppa det renade avloppsvattnet i en sjö (recipient) än att använda det som bevattning oavsett vilken rening skett. Det känns märkligt, då det många gånger borde ge en samlad miljönytta att återföra till exempel näringsämnen till jorden snarare än att släppa dessa i en sjö. Att bevattningsvatten skulle utgöra en risk för grundvattnet finner vi också tveksamt. Det är ingen billig lösning att bevattna med återvunnet vatten, så risken att någon vattnar med sådana mängder att det når grundvattnet torde vara näst intill obefintlig.

Ansvar för riskanalysen vid bevattning med återvunnet vatten föreslås delas mellan den som tillhandahåller vattnet och slutanvändaren. När det handlar om jordbrukare som slutanvändare är det viktigt att inte för stort ansvar läggs på den enskilda jordbrukaren/slut användaren. Samtidigt måste slutanvändaren vara den som ansvarar för att vattnet används på det sätt som tillståndet är utfärdat för. Om tillståndet är tänkt för vall, eller varför inte en golfbana, och slutanvändaren istället börjar vattna jordgubbar så blir skillnaden i kraven på vattnet ganska stor.

Att slutanvändaren inte vill ta emot vattnet, till exempel en ovanligt regnig sommar, måste också regleras så att inte nya tillstånd krävs för alla ändrade situationer.

På flera platser i analysen anför Naturvårdsverket alternativa lösningar för hur EU-förordningen rent praktiskt ska införlivas i svensk lagstiftning. Borgholms kommun ställer sig i samtliga fall bakom Naturvårdsverkets val av lösning.

Under fortsatt arbete tar utredningen upp att det kan finnas betydande arbetsbesparande värde i att ta fram en vägledning för hur lokala riskhanteringsplaner ska göras. Vi vill understryka behovet av det. De flesta vill göra rätt, och får man rätt vägledning i hur man ska göra och vad som krävs så är det oftast lätt att göra rätt. Ett krångligt eller otydligt direktiv (eller lagstiftning) ställer extra höga krav på tydlig och enkel vägledning.

En viktig fråga som inte alls berörs i analysen är rening för fosfor och kväve (och i viss mån även biologiskt nedbrytbart material). Om vattnet ska användas för bevattning torde det ofta vara önskvärt att det inte renas från dessa ämnen, utan att bevattningen samtidigt kan gödsla grödan. Kväve och fosfor tas upp av den växande grödan och stannar i vilket fall i marken då ingen som kostar på att vattna med dyrt, renat vatten torde vattna mer än vad som förväntas tas upp, dvs. det blir ingen avrinning från bevattningen. Att direkt kunna återföra fosfor och kväve till växande grödor och eller andra typer av växtlighet är en bra början på att få en långsiktigt hållbar hantering av vårt avloppsvatten.

Ytterligare en fråga som inte berörs i redovisningen är nuvarande provtagning av det renat avloppsvatten. Borgholms kommun väljer att inte kommendera Bilaga 2, men kan konstatera att där behandlas ett antal ämnen som det inte provtas för i dagsläget, till exempel PFAS. En tydlig vägledning i hur provtagningen ska göras om man vill återvinna vattnet behövs.

Avslutningsvis vill Borgholms kommun framhålla behovet av att börja hushålla bättre med vattnet, i varje fall i de områden som numera regelbundet drabbas av torka. Att återvinna avloppsvattnet är en bra väg framåt. Den ger ytterligare mervärden om ämnen som normalt renas bort, som till exempel växtnäring, kan återvinnas tillsammans med vattnet. Då sluter man kretsloppet.

Borgholms kommun
Kommunledningsförvaltningen

Linda Hedlund
Utvecklingsstrateg